

AUTORKA
Denisa Priadková, OZ Bocian

Dotyk anjelských krídiel

Ked' som ju – volajme ju Kaliana – stretla po prvý raz, bola som nútená radikálne prehodnotiť svoje presvedčenie, že ľuďom nezávidím. Že som pri celkom impozantnom rade svojich negatívnych vlastností bola pozehnaná akousi atrofiou tejto základnej ľudskej vlastnosti, ktorá má i svoje pozitíva, pokým sa vám darí udržiavať ju v mantineloch ambicioznosti, motivujúcej nás niečo dosiahnuť, prekonať sa, či skúsiť ešte o kúsok dlhšie či viac. Napokon, aký zmysel by malo závidieť niekomu, že vyzerá ako Cindy Crawford, keď ste sa narodili ako Roseanne Barr, ale v albiňskom vydaní a na Slovensku?

Vďaka všeobecnému nedostatku akejkoľvek originality či slobody trhu som v sedemdesiatych rokoch vyrastala v rovnakých topánkočkách, ako ostatné deti, bez ohľadu na pohľavie, hrala som sa

s rovnakými hračkami a doma sme na starom nábytku mali rovnakú umelú kožušinu ako väčšina domácností, tak čo tam nazávidíte? Že majú susedia sedačku vysedenejšiu a navyše hnusnú červenú?

„Brala svoju situáciu ako požehnanie a presvedčená, že jej hlavnou úlohou je stáť pri manželovi a byť mu pri všetkom nápomocnou.“

Kaliana bola krásna. Prenikavo ladná, ženská, elegantná, snedá Tártka s dokonalou postavou, v dokonalom veku, s dokonalým manželom, verným a úspešným podnikateľom, v perfektne zariadenom byte vo vilovej štvrti, s podlahovým kúrením, špičkovou elegantnou kuchyňou, parketami, ktoré vás priam pozývali sa na nich vyválať a na drahom perzskej koberci žmúril bystrý westhighlandský teriér, počúvajúci na slovo. Vlastne bez slov. Stačilo mlčky ukázať prstom, a neplznúce plemeno – vari najväčnejší dôvod na závist – sa nehlučne odsunulo pod obrovský televízor. Jeden z niekoľkých v byte, ktorý mal už v polovici deväťdesiatych rokov bežecký trenér, svetlú na dialkové ovládanie... Pre slabšie charaktery – mám ich v rodine niekoľko – dôvod na náhlu srdcovú príhodu či aspoň silnú žalúdočnú kyselinu. Problém bol, že Kaliane závidieť vlastne nešlo. Majetkom po vlastnom chudobnom detstve, navyše prenasledovanom sovietskou mocou, ktorá túto menšinu nemala vobec v láske, sa nevystatovala. Ani náznakom. Brala svoju situáciu ako požehnanie a presvedčená, že jej hlavnou úlohou je stáť pri manželovi a byť mu pri všetkom nápomocnou sa rozhodla, že ku svojej vynikajúcej slovenčine s ľubozvučným ruským prízvukom pridá i angličtinu. To bol dôvod, ktorý dosť nepravdepodobne spojil naše cesty a priviedol ma do bytu, aký som v detstve videla v západných časopisoch, ktoré sme s mamou kupovali v antikvariáte a slintajúc i bez dychu ich listovali doma, v náhernej, no na nepoznanie rozpadnutej vile po Jozefovi Gregorovi Tajovskom.

Sediac v Horskom parku v zime, vždy o desať stupňov vymrznejši ako pribuzní na Štrkovci, sme vtedy snívali o tom, aké by to bolo, keby sme si mohli kúpiť také kreslo alebo televízor, nehovoriac o posteli či nábytku. Zariadenie nášho bytu pozostávalo z unikátnych kúskov po emigrantoch, pretože môj dedo mal známosti; z nábytku starých rodicov, ktorý v starom Prievoze prežil príchod, či skôr prieval ruských vojakov, a z exponátov, ktoré jedného dňa celkom určite skončia v múzeu. Naša skriňa – s dierkami po dávkach z ruského samopalu, bola plná harabúrd, no vyrástla som – s menšími duševnými odreninami – presne tak, ako som si želala, slobodne, až akosi americky – ako originál.

„Práve som sa vydala za svoju študentskú lásku, jedinú a skutočnú a to, že môžem svoj život stráviť s milovanou bytostou, ktorá mi rozumie, bolo požehnaním.“

Kaliana bola v tomto svete prízrakom dokonalosti. Niečo nevidané. Ako ked' neštudujete umenie ani dizajn, no odrazu vás pri prechádzke v parku zastaví fontána taká dokonale krásna, že sa vám zastaví dych. Čo dych. Na okamih vám prestane biť srdce, hlava sa vám zakrúti a svieži vlnký vzduch sponad ozdobných chrlíčov vás vracia späť na zem, kam sa vám nechce, pretože odrazu vidíte desiatky farieb oblohy, maliarsku paletu lístia a počujete zvuky a šumy, ktoré ste nepočuli, nevnímali nikdy predtým. V dokonalom svete, vravite si, by som sa narodila ako Kaliana. Mala by som rovnako krásne štíhle stehná, drobné, krehké ruky, nádherné hlboké mandľové oči – a ten strašný byt k tomu by bol iba jeden obrovský bonus. Nezdá sa to celkom pravdepodobné, no nezávidela som Kaliane ani minútu.

Byt i jej odhadnosť ma postavili do pozoru a hoci bolo jasné, že prívavnymi hodinami angličtiny by som naň zarobila len v prípade, že by som žila približne tak dlho ako sekvoje, uvedomovala som si, že pravé štastie „nádo iskáť“ inde. Práve som sa vydala za svoju študentskú lásku, jedinú a skutočnú a to, že môžem svoj život stráviť a modelovať slobodne s milovanou bytostou, ktorá mi rozumie, bolo nad slnko jasnejšie požehnaním, nad ktoré niet a v materiálnom svete by alternatívu hľadal len diagnostikovaný blázon. Ubehlo niekoľko týždňov, niekoľko lekcii a svet plynul svojim pestrofarebným nepredvídateľným tempom. Na ďalší týždeň moje stretnutia s dokonalým svetom Kaliana neochotne zrušila s odôvodnením, že je tehotná a nasledujúce týždne a mesiace chce venovať príprave detskej izby, sebe, a chrániť dieťa, ktoré sice prišlo neočakávane, no na ktoré sa veľmi tešila.

„Spontánny a mimoriadne dramatický potrat na konci prvého trimestra bol zlovestnou priponienkou osudu, že materstvo nie je samozrejmosťou.“

Akoby som si vymodlila kúsok dokonalosti, vzápäť som otehotnela i ja. Spontánny a navyše mimoriadne dramatický potrat na konci prvého trimestra bol zlovestnou priponienkou osudu, že materstvo – s akokoľvek milovanou bytostou – nie je samozrejmosťou. Kaliana sa narodila dcéra, rovnako nádherná, graciózna a inteligentná ako Kaliana. Iba teriér trocha žiaril, keď ma pozvala na návštevu a namiesto nemých pokynov hlasno dvíhala do vzdachu svoj poklad. Grigorij bol nadšený. Skvelý muž, podnikateľ i otec. Ešte niekoľkokrát sme sa stretli. Na prechádzke v parku. Opäť som mala pocit, že nedaleko zurčí tá dokonála baroková fontána, čo vás svojou krásou a vznešenosťou nútí zhlboka dýchať. Tentoraz mi bublala v hlove ako hrniec s vriacou vodou ešte dlho po našom stretnutí. Kaliana bola znova tehotná a ako som sa dozvedela od nášho spoločného priateľa Tomáša, onedlho sa im narodil syn.

Mňa čakali ďalšie dva pokusy o dieťa, oba neúspešné. Pamätám si ten sychravý šedý sídliskový večer, keď sme stretli spoločného kamaráta Tomáša. Môj milovaný muž, ja a moje telo ubolené od pokusov o zázrak a moja duša zmietaná nepokojom i smútkom. Kaliana s Grigorijom sa prestahovali do Viedne. Do väčšieho bytu. Darí sa im. Majú sa dobre. V hmle spomienok sa mi vybavila krásna Kaliana v drobnom kašmírovom svetríku, ako na rukách drží svoju milovanú dcéru. Bolo obdivuhodné, ako materstvu ľahučko a prirodzené obetovala celú svoju kariéru, svoj život. Akoby netužila po ničom inom iba starať sa o svoje deti, o svoju rodinu.

Závidela som jej. Vlastne neviem, či to bola závist alebo smútok taký veľký, že mi zatemnil všetky zmysly, zovrel moje hrdlo a dusil ma tak intenzívne, že som nedokázala vnímať len toľko iných vecí okolo seba. Prepadal ma náhle a neočakávane. V noci sa mi snívali sny o mŕtvyx deťoch, ktoré nemôžem dojčiť, no nechcem ich pustiť z náručia. Prichádzal ku mnenej mój mŕtvy otec, ktorý to mimochodom v živote nikdy neurobil, držal ma okolo ramien a usmieval sa na mňa, akože je všetko v poriadku. Ako pre každú ženu, ktorá nemôže mať deti, bola i pre mňa menštruačia vždy sarkastickou priponienkou nezmyselnosti a prázdnosti. Naštastie som nikdy, ani na minútu neskízla do pripasti zmätenej mysele, že načo sú vám prisia a aký je vobec zmysel života bez detí....

„I ked' pudy vedia byť v tomto ohľade strašne zákerné. Prichytia vás pri zrkadle, mrchy, nútia vypučiť bricho a predstaviť si, že... Závist i túžba, bolest.“

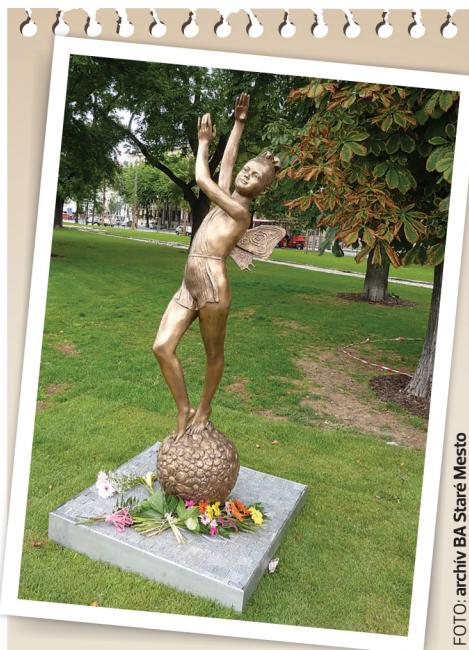

FOTO: archív BA Staré Mesto

Mám to šťastie, že poetické kydy o vyschnutej studni mi boli smiešne i v literatúre a keby sa ma nejaká nejapná krava spýtala, na čo čakám, pokojne by som ju poslala aj na užšie miesto ako do maštale. I ked' pudy vedia byť v tomto ohľade strašne zákerné. Prichytia vás pri zrkadle, mrchy, nútia vypučiť bricho a predstaviť si, že... Závisť i túžba, bolest. Neviem, čo robia ľudia, ktorí nie sú milovaní... Viem len, že nekonečná láska, trpezlivosť a pochopenie i spoločná bolest môjho muža, moje zjazvené bricho aj mňa, z temného lesa vyviedli do pokoja a lásky priamo, bez rečí či násilia. V medicínskej terminológii som s pochopením partnera traumu zo sterility zvládla úspešne, bez medikamentov i následkov.

Na Kalianu som takmer zabudla. Ako fotografia zo starého albumu sa mi občas vybavila jej pokojná, melancholická tvár a možno ma jemne pichla pri srdeci myšlienka, že ona je mama. Že má všetko. Neviem, nemyslím si, že to bola závisť, no myšlienka, že byť na jej mieste musí byť ako žiť v nádhernom sне, určite nenapadla len mne. Musela sa natískať každému, kto ich poznal. Posledná správa od Tomáša bola nejasná. Dievčatko sa má vynikajúco, chodí na balet a je mimoriadne nadané. Chlapec mal akési zdravotné problémy, no každý máme niečo. Tomáš prišiel po autonehode o oko, mal silné bolesti a starostí viac, než zvládal, tak sme o spoločných známych hovorili len krátko.

„Vznáša sa ako tenučký, takmer neviditeľný čierny závoj so zvláštnym parfumom. Zjavuje sa tu a tam, pri pohľade na deti, či len tak. Alebo ked' do života vpadne nadrozumné prázdro...“

Sled udalostí, ktoré sa odohrali po niečo viac ako desiatich rokoch od nášho prvého stretnutia bol rýchly, ostrý ako skalpel a doteraz sa nad mojim životom vznáša ako tenučký, takmer neviditeľný čierny závoj so zvláštnym parfumom. Zjavuje sa tu a tam, pri pohľade na deti, či len tak. Alebo ked' do života vpadne nadrozumné prázdro. Tomáš zomrel, náhle a neočakávane.

Snažilky vám prináša

Teda, aspoň pre mňa. Na pohrebe som do kaplnky videla vojst' ženu, ktorá mi v zlomku sekundy niekoho pripomennula. Bola drobná, chudučká a mala zvláštny pohľad. Vyrovnaný, pokojný, a predsa akoby nepritomný. Ktosi sa obrátil a zašeptal: „To je strašné. Pred týždňom pochovali dcéru a teraz priateľa.“ Srdce mi zovrelo a v jazve mojich boliestok ako by niekto potiahol ostnatý drôt. To malé krehké dievčatko, také milované, plné života a hrob? Ako môže najväčší maliar maľovať na také krásne plátno takýmto štetcom? Ukázalo sa, že rán je viac. Prešťahovanie sa do Viedne neboli rozmar, ale riešenie po tom, ako lekári diagnostikovali Tinočku leukémiu. Akoby to nestačilo, chlapec prišiel o obličku. Transplantovaná znamená nielen celoživotné riziko kvôli liekom potláčajúcim silnú detskú imunitu, ale i riziko ďalšej transplantácie. Pokúšam sa predstaviť si Tinku dospelú. Potom Grigorija, ako ju pevne drží v nemocnici v náručí, bledučkú, so šatkou na drobnej hlávke bez vláskov, až pokým si choroba nevyžiada svoju poslednú krvavú daň, no necítim nič. Nemôžem. Takú bolest som nikdy necitila.

Zahali ma ten milosrdný závoj so zvláštnou vôňou. Myslím, že je to vôňa kadidla. Vonia mi ako pevná ruka osudu,

Ktorý píše príbehy, o spravodlivosti ktorých pochybujeme, odmietame ich, no žijeme v ich pevne stanovenom poriadku a napokon ich v tom lepšom prípade akceptujeme a hľadáme spásu, silu i kysliku na ďalší nádych vo viere, že raz porozumieme. V mojom prípade je to viera v Boha a jeho dobro. Úmysel, s ktorým je mi dovolené polemizovať, no mostom k pokoju v duši je viera. Nezávidím. Nie preto, že som dobrý človek. Len na to nemám mimoriadne vlohy a dnes už mi bráni i Kalianin príbeh a Tinočka. Myslím, že by to hravo odučila aj iných ľudí. Všetkých,

Ktorých často kvária malichernosť a závidia lepšie auto, krajšiu dovolenkú či dokonca väčšiu uhlopriečku televízora.

DOVETOK

Kaliana s Grigorijom zostali vo Viedni. Kvôli chlapcovovi. Na brehu Dunaja však dali Tinke postaviť sochu. Malá baletka s krídlami motýľa a odhadom žiť, odliaťa do bronzu. Pri prechádzkach pri Dunaji mi pripomínala sen zo skla, kryštáľovo čisté tvary, ktoré sa v okamihu roztriedili na miliardu ostrých kúskov. Asi tak vidím zem, po ktorej odteraz musí Kaliana kráčať. Plnú ostrých nebezpečných kúskov, zarezávajúcich sa do chodidel pri každom pokuse kráčať vpred. Nezáleží na tom, ako veľmi sa snažíte vyhnúť sa im, pri pohlade na byt, vlastné telo či ktorékoľvek milované miesto pocítite, že máte v hrudi srdce, z ktorého vám zažíva niekto kus nemilosrdne vytrhol. Keď svietilo slnko a Tinkina tvár bola pokojná, vznešená a okolojdúce páry sa pri pohľade na ňu usmievali, bolo to lepšie. Pomohla mi vidieť môj vlastný život v celkom inom svetle. Ako tichý anjel, ktorý sa o vás nežne obtríe krídlom a vy citíte ten dotyk večnosti...

Jedného dňa na podstavci zostala po soche len drobná nôžka. Dvaja nešťastníci, ktorých túžba po zahananí svedomia priviedla až do zberných surovín, kde ju rozplílli na kúsky. Vedením osudu sa ju však nepodarilo roztaviť. Grigorij ju dal opraviť a opäť daroval mestu. Chcelo to veľkú odvahu, keď viete, že len bronzu môžete dať život dvakrát.

Dokáže to, čo zatiaľ nikto iný nedokázal.

www.femibion.sk